

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	3.Kf.700.312/2024/6.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	Ügyvédi Iroda1 (felperesi képviselő címe; eljáró ügyvéd: dr. Réti László)
Az alperes:	Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 52.)
Alperes képviselője:	dr. Hoschek Livia kamarai jogtanácsos
Az alperesi érdekelt:	alperesi érdekelt (érdekelt címe)
Az alperesi érdekelt képviselője:	dr. Németh Piroska kamarai jogtanácsos
A per tárgya:	energiaügyben indult közigazgatási jogvita (határozatszám1) felülbírálata
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes, alperesi érdekelt, felperes (11., 12., 13. sorszám)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Fővárosi Törvényszék 105.K.700.486/2024/10. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - a per főtárgya tekintetében az iránymutatás részbeni pontosításával - helybenhagyja, a perköltségre vonatkozó fellebbezéssel érintett rendelkezését megváltoztatja, kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.175.500 (kettőmillió-százhetvenötezer-ötszáz) forint perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.060.000 (egymillió-hatvanezer) forint másodfokú részperköltséget, valamint kötelezi az alperest és az alperesi érdekeltet, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek 320.000 (háromszázhuszezer) forint másodfokú részperköltséget.

Az alperesi érdekelt a feljegyzési jog ellenére lerótt 48.000 (negyvennyolcezer) forintot fellebbezési illeték címén visel, a további 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes, mint nemzeti szabályozó hatóság az összehangolt földgázszállítási tarifaszervezetekre vonatkozó üzemi és kereskedelmi szabályzat létrehozásáról szóló 2017. március 16-i 2017/460/EU bizottsági rendelet (a továbbiakban: TAR NC) 27. cikk (4) bekezdésében foglalt kötelezettsége alapján hivatalból indított közigazgatási hatósági eljárásban hozott határozatszám2 számú határozatában (a továbbiakban: Referenciaár-módszertan vagy határozatszám2 határozat) a 2021. október 1-től 2025. szeptember 30-ig tartó árszabályozási ciklusra meghatározta a TAR NC 3. cikk (2) bekezdése szerinti Referenciaár-módszertant, megállapította, hogy azt az határozatszám2 határozat 1. melléklete tartalmazza, továbbá 2021. március 31-én hatályát veszti a korábbi, határozatszám3. számú határozata.

[2] A határozatszám2 határozat 1. melléklete F pontjában rögzítette, hogy annak érdekében, hogy a szállítási rendszerüzemeltető számára a szállítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó indokolt (engedélyezett) árbevétel igény alul- vagy felülteljesülése (az indokolt költségek fedezetlensége, vagy az indokolatlan többletbevétel realizálása) elkerülhető legyen, a TAR NC 19. cikke alapján 2019. október 1-től szabályozói számlát működtet. A mennyiségarányos díj és az alapjául szolgáló költségtömeg egy adott prognosztizált mennyiségi szintre kerül meghatározásra. Mivel az adott mennyiségi szint megváltozása egyszerre okozza a mögöttes mennyiségarányos költségek és a mennyiségarányos díjból származó bevételek megváltozását, így az engedélyezett bevétel mennyiségarányos részének szabályozói számlán keresztüli kiegyensúlyozása nem szükséges. A szabályozói számla egyensúlyba hozatala gázévenkénti rendszerességgel, a Referenciaár-módszertanon keresztül, a számla egyenlegét a szállítási szolgáltatások indokolt költségtömegébe beépítve történik.

[3] Az alperes az határozatszám2 határozatot a honlapján közzétette, a közzétételről az érintett piaci szereplőket tájékoztatta. A határozat bírósági felülvizsgálata iránt a felperes keresete alapján Fővárosi Törvényszéken 106.K.703.342/2021. számon közigazgatási per indult.

[4] Az alperes 2021. június 8-án a földgázszállítási rendszerüzemeltetői engedélyes alperesi érdekelt tekintetében hivatalból eljárást indított a szállítási rendszerüzemeltető által alkalmazható különdíjak, valamint a földgázszállítóvezetékhez történő csatlakozásért fizetendő csatlakozási díjak 2021. október 1. – 2025. szeptember 30. közötti árszabályozási ciklusban alkalmazandó mértékének megállapítása iránt, és a határozatszám1 számú határozatában (a továbbiakban: határozat vagy Díj határozat) kötelezte az alperesi érdekeltet, hogy az 1. mellékletben meghatározott különdíjakat és a 2.

mellékletben meghatározott csatlakozási díjakat az árszabályozási ciklusban alkalmazza, amelyek a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.) 103. § (2) bekezdés b) és c) pontja alapján hatósági árnak (legmagasabb ár) minősülnek.

[5] Az alperes a határozat általános indokolásában (I.1.8.) rögzítette, hogy az alperesi érdekelt a hazai célú földgázszállításnál számolta el a különdíjas szolgáltatások közül a földgáz rendszerhasználati díjak, a különdíjak és a csatlakozási díjak meghatározásának a 2021-ben induló árszabályozási ciklusra vonatkozó keretszabályairól szóló 8/2020. (VIII. 14.) MEKH rendelet (a továbbiakban: Keretrendelet) 4. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogcímátvezetési szolgáltatás, és a Keretrendelet 4. § (2) bekezdés c) pontja szerint az alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó adatforgalmon felül igényelt adatszolgáltatások bevételeit, a kapcsolódó költségeket külön főkönyvi számon azonban nem különítette el, nem tartotta nyilván, így a költségek megbontására vonatkozóan adat nem áll rendelkezésre. Mivel nem rendelhető egyértelműen költség e szolgáltatásokhoz, a szállítási díjak alapjául szolgáló engedélyezett bevételtömegből erre tekintettel kiszűrés nem történt. Így az indokolatlan többletbevétel elkerülése érdekében e nem szállítási szolgáltatásból származó bevételeket a szabályozói számlán keresztül visszajuttatja a rendszerhasználókhoz. Indirekt módon ez biztosítja a díjak költségalapúságát az ACER EPM-javaslatról készített értékelésének (5), (67) és (68) pontjaiban megfogalmazott ajánlásokkal összhangban. Rögzítette, hogy az alperesi érdekelt a Keretrendelet 16. § (2) bekezdésében felsorolt szolgáltatásokért, így a jogcímátvezetésért külön díjat szedhet. A nem szállítási szolgáltatások körébe tartozó szolgáltatások díját meghatározó módszertant a Referenciaár-módszertan tartalmazza, amely szerint, miután az alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó adatforgalmon felül igényelt adatszolgáltatásokhoz, mint nem szállítási szolgáltatáshoz a szállítási rendszerüzemeltető számviteli nyilvántartásai alapján nem rendelhető egyértelműen költség, a díj mértékét a korábban alkalmazott, benchmarking elven meghatározott díjak alapján állapította meg. A díjak és költségek konzisztenciáját úgy célozta biztosítani, hogy a költségfelülvizsgálat bázisévében, 2018-ban alkalmazott díjakat (a továbbiakban: indexálás előtti díj) a Módszertani útmutató I. II. fejezet B7. pontja szerinti, működési költségek esetében alkalmazott kompozit-indexszel (a továbbiakban: kompozit-index) indexálta. Az alkalmazott kompozit-index mértéke 116,83 %. E díj az árszabályozási ciklus teljes időtartamán belül nem módosul. A határozat 1. melléklet a) pontjában az árszabályozási ciklusban meghatározásra került a jogcímátvezetési szolgáltatás díjának mértéke Ft/MWh mértékegységben is.

[6] A perbeli határozatot az alperes kizárólag az alperesi érdekelttel közölte, arról a felperes a honlapon történő közzététellel 2021. augusztus 12-én szerzett tudomást.

A kereset és a védírat

[7] A felperes a keresetében elsődlegesen a határozat megsemmisítését, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

[8] Állította, hogy az alperes megsértette a TAR NC 4. cikk (4) bekezdését és 19. cikk (2) bekezdését. A TAR NC 4. cikk (4) bekezdés a) pontja állapítja meg a nem szállítási szolgáltatások díjainak kialakítási lehetőségét, és egyben követelményét. A díjak költségalapúak, megkülönböztetésmentesek, objektívek és átláthatóak kell, hogy legyenek. A díjmeghatározás feltétele, hogy az adott szolgáltatás konkrét költségei egyrészt vizsgálhatók, másrészt kimutathatók legyenek. A határozat szerint a jogcímátvezetés esetében nincs kimutatható kapcsolódó költségétel. Ugyanez szerepel az határozatszám2 határozat II. 2.

pontjában, így sem a TAR NC, sem az határozatszám2 határozat alapján nem lehet díjat meghatározni a nem szállítási szolgáltatások közé tartozó jogcímátvezetési szolgáltatásra. E jogszabálysértésen önmagában nem változtat az, hogy a nem szállítási tevékenységek közé tartozó jogcímátvezetési szolgáltatás bevételeit egy ún. szabályozói számlára vezetik, ahol egy szabályozó ciklust tekintve az a szállítási szolgáltatások bevételeivel és költségeivel összevegyül. A szabályozó számlák lényege ugyanis, hogy pluszok - mínuszok vezetésére szolgál, amikor még nem tudható előre a díj, mert nem ismert a lekötött, eladott kapacitás volumene, csak a kapacitások egységára. A szabályozó számlára csak a szállítói jellegű díjak bevételeit lehet elhelyezni, márpedig a jogcímátvezetés nem ilyen, nem számolható el szabályozó számlán. Az ilyen jogellenes elszámolással nemcsak a költségalapúság, az objektivitás és átláthatóság sérül, mivel a szolgáltatás díját bármilyen tételes költség vizsgálata nélkül, teljesen önkényesen határozták meg; hanem sérül a keresztfinanszírozás tilalma is. Önmagában keresztfinanszírozást jelent, hogy egyetlen bevételi számlára kerül a szállítási és nem szállítási szolgáltatások bevétele; másrészt teljesen más a szállítási és nem szállítási szolgáltatásokat igénybe vevők köre, illetve az igénybe vett szolgáltatások aránya is. Nincs semmilyen szükségszerű kapcsolat a lekötött kapacitások (szállítási szolgáltatás) vagy a ténylegesen igénybe vett szolgáltatásnál felmerülő forgalmi díj (szállítási szolgáltatás), és az igénybe vett jogcímátvezetési szolgáltatás (nem szállítási szolgáltatás) között. Az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a TAR NC 19. cikk 2. bekezdése szerint a szállítási rendszerüzemeltető szállítási szolgáltatásból származó bevételeinek alul- vagy túlteljesülését kell szabályozói számlán felvezetni. Mivel a jogcímátvezetés nem szállítási szolgáltatás, az ilyen szolgáltatásból származó bevétel alul- vagy túlteljesülése nem felvezethető a szabályozói számlán. Hasonlóképpen sérti ez a díjmeghatározás az alperes határozatszám2 határozatát is. Az alperes a támadott határozatban foglalt módon nem határozhat meg díjat a jogcímátvezetésre, mivel a jogcímátvezetési díj alapjául szolgáló költségek nincsenek kimutatva, azok így nem költségalapúak, nem megkülönböztetésmentesek, nem objektívek és nem átláthatóak.

[9] A felperes a jogának, jogos érdekének közvetlen sérelmét abban jelölte meg, hogy a rendszerüzemeltetői monopoltevékenység nem vezethet oda, hogy a rendszerfelhasználók túlzott, nem igazolt költségeket térítsenek meg. Az EUB a C-771/18 számú ügyben kimondta, hogy a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.; a továbbiakban: 2009/72/EK irányelv) 37. cikkének (17) bekezdéséből és a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i, 2009/73/EK európai parlament és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 97. o.; a továbbiakban: 2009/73/EK irányelv) 41. cikkének (17) bekezdéséből következően a tagállamoknak gondoskodni kell olyan nemzeti szintű megfelelő mechanizmus létrehozásáról, amelynek alapján a szabályozó hatóság határozata által érintett fél a felektől és valamennyi kormánytól független testülethez fordulhat jogorvoslatért. Az uniós szabályozás egyértelműen a határozat által érintett félről beszél, ahol érintett minden olyan fél, amely a díjjal, annak kirovásával, megfizetésével, bevételként való elszámolásával érintett, azaz a rendszerüzemeltető, és a rendszerhasználó egyaránt. Álláspontja szerint az ügyben közvetlenül érintett a földgázkereskedelmi engedélyes, mert olyan díjat kell a határozat alapján megfizetnie kötelezően, amely díjnak jelen formájában a puszta léte, továbbá összege mérlegelés és számítás nélkül egyértelműen jogszabálysértő.

[10] Az alperes a határozatával egy olyan hatósági díjat állapít meg, amelyet kötelező megfizetni; az igényelt szolgáltatás díját nem a felek szerződéses alkuja, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyensúlya alakítja, hanem egy hatósági aktus; nincs

szerződéses szabadsága, nem tud egyes szolgáltatásokat szabadon igénybe venni, a díjakban szabadon eljárni, megállapodni. Tény, hogy a hatósági díjat a rendszerüzemeltető számítja fel, a rendszerhasználók fizetik meg, azaz a nem jogszerűen megállapított díj egyaránt érinti mindkét fél jogát, jogos érdekét, különösen azért, aki vélelmezi, hogy a nem jogszerűen megállapított díj miatt jogsérelem érte: legyen a díj túl alacsony, azaz az igazolt költségeket nem megtérítő, avagy túl magas, vagyis nem igazolt költséget térítő, a költségek felett bevételt generáló, illetve amikor a költségek vertifikálása meg sem történik.

[11] Az alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte.

[12] Érdemben vitatta a felperes keresetösségi jogát: állította, hogy a per tárgya és a felperes közötti közvetlen kapcsolat nem áll fenn, a felperes gazdasági érdekeltsége közvetlen jogos érdeknek nem minősíthető, ebből kifolyólag a kapcsolat csak közvetett. A határozat közvetlenül nem befolyásolja a felperes jogi helyzetét, a polgári jogviszonyban felmerülő érdeke közvetlen érintettséget nem teremt. A Get. 129/B. § (1) bekezdése szerint a rendszerüzemeltető által különdíj ellenében végezhető szolgáltatások díjainak megállapítására irányuló eljárásokban közvetlenül érintett kizárólag az érintett rendszerüzemeltető. A felperes, mint földgázkereskedő, akkor fizeti meg a jogcímátvezetési szolgáltatás díját, amennyiben igénybe veszi a szolgáltatást. A szolgáltatás igénybevétele nem kötelező. Ugyanakkor nem feltétlenül a felperes a díj végső teherviselője, hiszen lehetősége van arra, hogy a saját gazdasági tevékenysége során továbbhárítsa a díj mértékét a fogyasztók vagy a kereskedő partnerek részére.

[13] A 2009/73/EK irányelv (33) preambulumbekkezdése utolsó fordulatában alkalmazott „*érintett fél*” kapcsán az irányelv nem alkotott fogalmat, így azt a nemzeti jog szabályai szerint kell értelmezni és megállapítani, minden ügyben egyedileg értékelni, és csak az adott egyedi ügy összes körülményei alapján dönthető el, hogy ki minősül érintett félnek.

[14] Kifejtette, hogy a 347/2013 rendelettel módosított, a földgázszállító hálózatokhoz való hozzáférés feltételeiről és az 1775/2005/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 211., 36. o.; helyesbítések: HL 2009. L 229., 29. o.; HL 2009. L 309., 87. o.; a továbbiakban: 715/2009/EK rendelet) 13. cikke (1) bekezdése alapján a díjaknak a költségalapúság elvének való megfelelése szempontjából nem abszolút elvárás, hogy azok konkrét számviteli nyilvántartások alapján azonosított tényleges költségeken alapuljanak. Mivel az engedélyes számviteli nyilvántartása alapján a jogcímátvezetési szolgáltatási díjra vonatkozóan nem volt lehetséges a 2016-ban és 2020-ban lefolytatott költségfelülvizsgálatok során olyan tényleges költségek azonosítása, amelyek egyrészt átláthatóak, másrészt pedig megfelelnek egy hatékony és szerkezetileg összehasonlítható rendszerüzemeltető költségeinek, ezért szakértő javaslata alapján az összehasonlítható, hatékony költség szintet és más, hazai és régiós szereplők által összehasonlító (benchmark) vizsgálattal elemzett, összehasonlítható tevékenységekre vonatkozó díjszabásokat vette figyelembe a díj megállapításakor, ekképpen eleget tett a TAR NC 4. cikk (4) bekezdés a) pontjában előírt költségalapúsági követelménynek.

[15] Az alperes vitatta a keresztfinanszírozás tilalmának felperes által állított sérelmét is, mert a TAR NC 4. cikk (4) bekezdés b) pontja a nem szállítási szolgáltatások díjára vonatkozóan a keresztfinanszírozást nem kizárja, hanem minimalizálni kívánja. A jogcímátvezetési szolgáltatási díjat az engedélyes a szolgáltatást igénybe vevők felé számlázza ki, így a felperes felé, és a nem szállítási szolgáltatás igénybe vevője köteles a szolgáltatás díját megfizetni, így egyértelműen megállapítható, hogy a nem szállítási

szolgáltatásokat érintő keresztfinanszírozáshoz kapcsolódóan a TAR NC 4. cikk (4) bekezdés b) pontjában előírt kötelezettség teljesül.

[16] A határozat megkülönböztetés nélkül valamennyi jogcímátvezetési szolgáltatást igénybe vevő rendszerhasználót egységesen kötelez a jogcímátvezetési szolgáltatás díjának megfizetésére. A díj mértéke egységes, nem tesz különbséget a rendszerhasználók között, sem a rendszerhasználó jellemzői, sem a rendszerhasználat célja alapján. A jogcímátvezetési szolgáltatás díja vonatkozásában a megkülönböztetésmentesség, az objektivitás, az átláthatóság követelménye teljesül, egyértelműen meghatározott mértékű, annak szintje nem a rendszerüzemeltető mérlegelésétől függ, hanem a határozatban számszerűen meghatározott szintű maximált hatósági ár. Mivel a TAR NC hivatkozott előírásai alapján a nem szállítási szolgáltatások bevételeivel való elszámolás a szabályozói számlán keresztül kell, hogy történjen, ez a szabályozói számla pedig nem lehet más, mint a szállítási rendszerüzemeltetőre vonatkozóan alkalmazott egyetlen szabályozói számla, amire a szállítási díjak bevétele is felvezetésre kerül.

[17] Az elsőfokú bíróság a 2022. március 18-án meghozott 104.K.705.487/2021/10. számú végzésével engedélyezte az alperesi érdekelt perbelépését, egyúttal tájékoztatta, hogy a perbelépés megengedését megelőzően tett perbeli cselekmények és az addig meghozott bírói határozatok a bíróság ellenkező döntése hiányában az érdekelttel szemben is hatályosak.

Az előzetes döntéshozatali eljárás

[18] Az elsőfokú bíróság a 104.K.705.487/2021/11. számú végzésével a peres eljárás felfüggesztése mellett az Európai Unió Bíróságának (EUB) előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte a 2009/73/EK irányelv 41. cikk (17) bekezdésének és ezzel összefüggésben az Alapjogi Charta 47. cikkének értelmezésére irányulóan. Az EUB az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában (C-277/22. számú ügy) 2024. január 25-én kelt ítéletében kimondta, hogy a 2009/73/EK irányelv 41. cikk (17) bekezdésével és az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikk (1) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében kizárólag a földgázszállítási rendszerüzemeltető minősül a nemzeti szabályozó hatóság azon határozata által „*érintett félnek*”, amely megállapítja az e rendszerhez való csatlakozásért és e rendszer használatáért, valamint az e rendszerüzemeltető által nyújtott szolgáltatásokért fizetendő díjakat, következésképpen pedig kizárólag e rendszerüzemeltető jogosult „*hatékony jogorvoslat*” benyújtására e határozattal szemben. Ítélete indokolásának [29]-[30] pontjában elvi élel rögzítette, hogy a 2009/73/EK irányelv 41. cikke (17) bekezdésének magából a szövegéből kitűnik, hogy a tagállamoknak megfelelő jogorvoslati mechanizmusokat kell előírniuk annak érdekében, hogy bármely érintett fél független szervezet előtt vitathassa a nemzeti szabályozó hatóság valamely határozatát. Jóllehet a tagállamok továbbra is rendelkeznek bizonyos mérlegelési mozgástérrel e jogorvoslati mechanizmusok jellegének és módjainak, valamint a független szerv formájának meghatározása tekintetében, ez nem változtat azon, hogy a 41. cikk (17) bekezdése az ilyen mechanizmusok bevezetésének előírásával egyértelműen olyan pontos kötelezettséget ír elő a tagállamokkal szemben, amely nem tartalmaz semmilyen feltételt a benne foglalt szabály alkalmazása tekintetében, ezáltal pedig feltétlen és kellően pontos módon jogorvoslati garanciát ír elő az érintett felek javára (lásd analógia útján: 2022. március 8-i Bezirkshauptmannschaft-Hartberg-Fürstenfeld [közvetlen hatály] ítélet, C-205/20, EU:C:2022:168, 22-29.; 2023. április 20-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato [*Commute di Ginosa*] ítélet, C-348/22, EU:C:2023:301, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ennélfogva el kell

ismerni a 2009/73 irányelv 41. cikke (17) bekezdésének közvetlen hatályát, vagyis a kérdést előterjesztő bíróságnak mellőznie kell az e rendelkezéssel ellentétes nemzeti jogszabály alkalmazását abban az esetben, ha e jogszabályt nem lehet az említett rendelkezéssel összhangban értelmezni.

Az alperesi érdekelt védekezése

[19] Az alperesi érdekelt a kereset elutasítását kérte, az alperes védiratához kapcsolódott. Álláspontja szerint a pernek nem lehet a tárgya a jogcímátvezetésre vonatkozó külön díj meghatározásának módja és a jogcímátvezetésből, mint nem szállítási szolgáltatásból származó bevételek egyensúlyba hozatalának módja, e kérdés a támadott határozaton túlterjeszkedik. A jogcímátvezetési szolgáltatás díjának megállapítása két lépcsőben történik: Elsőként az árszabályozási ciklusra irányadó referenciaár-módszertan kerül megállapításra. Az ilyen „alaphatározat” rendelkezik a jogcímátvezetésre vonatkozó külön díj meghatározásának módjáról és a jogcímátvezetésből, mint nem szállítási szolgáltatásból származó bevételek egyensúlyba hozatalának módjáról. Ezt követő második lépcsőben történik a díj mértékének megállapításáról szóló határozat meghozatala.

[20] Hangsúlyozta, hogy az alperes helyesen minősítette a jogcímátvezetési szolgáltatást nem szállítási szolgáltatásnak, amelyet a rendszerhasználó akkor vesz igénybe, a szállítási rendszerüzemeltető akkor nyújt, ha a rendszerhasználó a szállítási rendszer egy adott (betáplálási/kiadási/virtuális) pontján a földgáza feletti rendelkezési jogot másik rendszerhasználóra vezeti át, vagyis ezen pontok valamelyikén a földgáz tulajdonosa megváltozik, a földgáz értékesítésre kerül. Az alperes a támadott határozatában nem azt mondta ki, hogy a szolgáltatásnak nincs költsége, hanem azt, hogy nincs a szállítási szolgáltatásoktól elkülönítetten nyilvántartott költsége, a díj benchmark alapon való meghatározására jogszerű lehetősége volt. Az alperes a jogcímátvezetési szolgáltatással elért bevételt a szabályozói számlára felvezeti és a tarifa megállapításakor korrekciós tényezőként veszi figyelembe, mégpedig csökkentő tényezőként. A jogcímátvezetéssel realizált bevétel tehát elvonásra kerül, és a kapacitásdíjon keresztül visszaosztásra kerül a rendszerhasználók összességének. A TAR NC 4. cikk (4) bekezdése azt az előírást tartalmazza, miszerint a keresztfinanszírozást minimalizálni kell. Hangsúlyozta, hogy habár a jogcímátvezetési szolgáltatás igénybevétele nem megkerülhető, de a rendszerhasználatnak nem szükségképpen velejárója. A felperes, mint piaci szereplő eldöntheti, hogy hogyan építi fel üzleti modelljét, hogy olyan ügyleteket bonyolít-e, amelyek a jogcímátvezetést is magával vonják, vagy épp ellenkezőleg.

Az határozatszám2 határozat megsemmisítése

[21] A Fővárosi Törvényszék a fentebb hivatkozott 106.K.703.342/2021. számú eljárásban a 2022. január 12-én kihirdetett 44. sorszámú ítéletével az határozatszám2 határozatot megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Az alperes fellebbezése alapján eljáró Kúria, mint másodfokú bíróság a 2022. május 31-én kihirdetett Kf.IV.39.177/2022/14. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indokolás szerint a hatóság döntéséből az ügyfél teljes képet kell kapjon arról, hogy a hatóság

az eljárása során milyen tényeket tárt fel, melyeket vett figyelembe és mellőzött a döntése kialakítása során, és milyen jogszabályi rendelkezések mentén határozott. Ez a garanciája annak, hogy a döntés utóbb is ellenőrizhetővé válik, helyessége, jogszerűsége - arra irányuló kereset alapján - érdemben elbírálnak. A megismételt eljárásra meghagyta, hogy az alperes, amennyiben az álláspontját fenntartja, az erre vonatkozó indokolásnak a 2021-2025. évekre vonatkozó Referenciaár-módszertan meghatározásáról rendelkező határozatából ki kell tűnnie.

[22] Az alperes a megismételt eljárásban 2022. október 25-én meghozta a határozatszám4 számú új, (a továbbiakban: határozatszám4) határozatát, mely ellen 106.K.704.332/2022. számon közigazgatási per indult és abban az ügyben a bíróság az EUB eljárását kezdeményezte. Az EUB eljárása C-369/24 ügyszámon a fellebbezés elbírálásának időpontjában is folyamatban van.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[23] Az elsőfokú bíróság az alperes határozatszám1. számú határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte. Az alperest 1.000.000 forint, az alperesi érdekeltet 20.000 forint felperes javára járó perköltség megfizetésére kötelezte.

[24] Mindenekelőtt a felperes keresetösségi jogát vizsgálta és az általános közigazgatási perrendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 10. § (2) bekezdéséhez kapcsolódó (*sui generis* ügyfél) szabályként minősítette a Get. 129/B § (1) bekezdését, rögzítette, hogy ehhez képest a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 17. § a) pontja a perindításra jogosultakat, a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontja pedig a keresetben megfogalmazott igény érvényesítéséhez fűződő közvetlen jogi érintettséget (keresetösségi jog) fejezi ki, amit a felperesnek kell bizonyítani. A keresetösségi jog hiánya a kereset érdemi elutasítását eredményezi. Azon közigazgatási tevékenység, illetve jogszabálysértés tekintetében, amellyel kapcsolatban a felperes személyes közvetlen jogi érdekeltisége nem mutatható ki, keresetösségi joggal nem rendelkezik. A felperes kizárólag a saját jogi érdekeltiségébe tartozó döntést, és csak az őt közvetlenül ért jogszélemmel összefüggésben támadhatja.

[25] A keresetösségi jog vonatkozásában az EUB C-277/22 számú ügyben megadott jogértelmezés alapján rögzítette, hogy a 2009/73/EK irányelv (17) bekezdése értelmében vett „*érintett fél*” fogalma kapcsán az uniós jog korábban megállapította, hogy az a gazdasági szereplő, aki nem címezte a nemzeti szabályozó hatóság határozatának, érintett fél jogállást szerez, ha az ilyen határozat a jogait potenciálisan érinti: egyrészt a tartalma, másrészt pedig a fél által gyakorolt vagy tervezett tevékenység miatt. Az EUB pontosította, hogy nem szükséges a szerződéses kapcsolat az e gazdasági szereplő és a határozat címezte között ahhoz, hogy az ilyen gazdasági szereplő jogait potenciálisan érintse a határozat. Kifejtette, hogy a felperes, mint földgázkereskedéssel foglalkozó gazdasági társaság végez olyan tevékenységet, amelynek során az alperesi érdekelt az általa meghatározott fizikai vagy virtuális ponton földgáz mennyiség feletti rendelkezési jogot vezet át, így a szolgáltatás igénybevétele a díjat köteles megfizetni. Az EUB ítélete értelmében a felpereshez hasonló gazdasági szereplővel szemben arányos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjakat kell alkalmazni, és e jogok megsértése folytán a vitatott határozat érintheti az említett gazdasági szereplőt. A 2009/73/EK irányelv 41. cikk (17) bekezdésével és (33) preambulumbekkezdésével összhangban előírt a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak

egy olyan nemzeti szintű megfelelő mechanizmus létrehozásáról, amelynek alapján a szabályozó hatóság határozata által érintett fél a felektől és valamennyi kormánytól független testülethez fordulhat jogorvoslatért. A szolgáltatást igénybe vevő felperes a hatóság által megállapított, számára kötelezően megfizetendő díj mértékéről rendelkező határozat által hátrányosan érintett fél lehet, ekként a jogait potenciálisan sértő döntés ellen is hatékony jogorvoslatot kezdeményezhet. Ebből adódóan a rendszerüzemeltető által különdíj ellenében végezhető szolgáltatások díjainak mértékét meghatározó határozat a felperes jogát és érdekét közvetlenül érinti, hiszen a határozattal szembeni hatékony jogorvoslat szükségszerűen feltételezi, hogy a bíróság a határozatot a felperes által állított jogsértések mentén érdemben vizsgálja. Nem fogadható el az az értelmezés, mely szerint a Get. 129/B. § (3) bekezdése alapján a felperest a perindítási jog ugyan megilleti, de keresetőségi joga nincs.

[26] Rögzítette, hogy a kereset kiterjedt a díj mértékére, ezért nem állapítható meg, hogy a felperes kizárólag a Referenciaár-módszertant sérelmezte volna. A módszertan határozat és a díj mértékét megállapító határozat két egymást követő, és egymásra épülő hatósági eljárás eredményeként történik, és a díj mértéke a módszertan határozat szerinti referenciaár-módszertan alapján kerül meghatározásra. Ekként a díj mértékéről rendelkező határozat direkt módon összefügg a meghatározásának módszertanáról rendelkező módszertan határozattal, arra épül, következésképpen a módszertan határozat jogszerűtlensége kihat az arra alapított díj mértékét meghatározó határozat jogszerűségére is. Márpedig az határozatszám2-ot a bíróság a közlésre visszamenőleges hatállyal megsemmisítette. Így az anyagi jogerőhatással bíró ítélet általi *ex tunc* hatályú megsemmisítése visszahat a határozat meghozatalának időpontjára (2021. augusztus 10.) is. A díj mértékének megállapítása ezért nem lehet jogszerű, mert a kiszámításán alapuló határozatszám2-ot megsemmisítő jogerős ítélet következtében a díjmérték megállapításának nincs jogalapja. Nincs jelentősége, hogy a határozatszám2 megtámadása iránti perben a felperes nem kifogásolta a díj meghatározásának és a szolgáltatásból származó bevételek egyensúlyba hozatalának módját, ahogy annak sem, hogy a határozatszám2-ot milyen okból semmisítette meg a bíróság, ugyanis a Get. 129/B. § (6) bekezdése értelmében a referenciaár-módszertant megállapító határozat elleni közigazgatási perben a határozat részbeni hatályon kívül helyezésének nincs helye, így a határozatszám2 1. mellékletének jogcímátvezetésre vonatkozó D.II. pontja, azon belül a jogcímátvezetésre vonatkozó külön díj meghatározásának módja és a jogcímátvezetésből származó bevételek egyensúlyba hozatalának módja is megsemmisítésre került. Annak sincs jelentősége, hogy az alperes időközben az új eljárást lefolytatta, és egy új referenciaár-módszertant megállapító határozatszám4-ot hozott, amelyben azt állította, hogy a díjmértéket meghatározó módszertan nem változott.

[27] A módszertan határozat (perbeli esetben az határozatszám2) megsemmisítése következtében előállt helyzetet a Get. 129/B. § (5) bekezdése nem rendezi, az utóbb keletkezett referenciaár- módszertanon (határozatszám4) ugyanis a díjmértéket korábban megállapító határozat nem alapulhat. A megismételt eljárásra meghagyta az alperesnek, hogy az időközben elfogadott új referenciaár- módszertant megállapító határozat (határozatszám4) alapján kell meghoznia a külön díjak és a csatlakozási díjak mértékéről rendelkező határozatot, adott esetben a Get. 129/B. § (5) bekezdésével azt a körülményt is figyelembe véve, hogy az új referenciaár-módszertant megállapító határozat (határozatszám4) ellen is közigazgatási per van folyamatban.

[28] Az elsőfokú bíróság a felperesi perköltség tárgyában a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 80. §-ra utalva megállapította, hogy nem tekinthetők a felperesnél a jog perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült költségnek, amelyek azért merültek fel, mert a felperes korábban meghatalmazott jogi képviselője

képviselési jogának fenntartása mellett a per során ügyvédi irodát is meghatalmazott, így a 8. sorsszám alatt csatolt költségjegyzék 18., 19. és 22. pontjaiban felszámított költségek. Szintén nem tekinthetők ilyennek az említett költségjegyzék 12., 15., 17., 21. és 24. pontjaiban, így a felperes jogi képviselőjének bejelentésére, hogy a továbbiakban egyéni ügyvédként látja el tevékenységét, továbbá az eljárás folytatása iránti kérelem és más iratok benyújtására, iratok átvételére, valamint iratvéglegesítésre felszámított költségek. Az EUB előtti eljáráshoz kapcsolódóan érvényesíteni kívánt ügyvédi díjakat és ezen ügyvédek utazási és szállásköltségeit szintén nem tartotta szükségképpen felmerült költségnek (5. sorszámu beadvány), ahogy ebben az iratban a felperes törvényes képviselője vonatkozásában felszámított költségeket sem. A bíróság a felperes jogának perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült költségként a 8. sorszám alatti költségjegyzék 1-7., 9-11., 13., 14., 20., 23. és 25 pontjai szerinti költségeket, valamint az 5. sorszámu beadvány melléklete szerint személyi ügyvéd repülőjegyének és szállásának költségeit fogadta el. Az ennek megfelelően figyelembe vett, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) bekezdése alapján felszámított munkadíj összegét eltúlzottnak találta és az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alkalmazásával mérsékelte. Ennek során figyelemmel volt a felperes jogi képviselésével felmerült munka időigényére, az ügy bonyolultságára, a keresetlevél és a felperes perben tett nyilatkozatainak terjedelmére, a nyilatkozatok számára, valamint a per tárgyalásának időtartamára.

A felperes ítélet kiegészítése iránti kérelme

[29] A felperes a 2024. június 14-én kelt fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának kiegészítését kérte az új eljárásra adott iránymutatás vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság a 105.K.700.486/2024/17. számú, 2024. szeptember 6-án jogerőre emelkedett végzésével az ítélet kiegészítése iránti kérelmet visszautasította.

A fellebbezések, fellebbezési ellenkérelmek és a felperes előkészítő irata

[30] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte, másodfokú perköltséget igényelt. Állította, hogy:

[31] I. Az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést követett el, megsértette a Kp. 17. § a) pontját, 88. § (1) bekezdés b) pontját, az indokolási kötelezettségre vonatkozóan a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdését, a Kp. vonatkozó szabályai és az EUB ítélet helytelen értelmezésével tévesen állapította meg a felperes keresetösségi jogának meglétét. A Kp. vonatkozó szabályai és az EUB ítélet együttes értelmezése alapján keresetösségi joga, illetve hatékony jogorvoslati joga annak lehet, aki jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérülése az arányos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjak alkalmazásával összefüggésben megállapítható. Közvetlenséget pusztán az, hogy a felperest a határozat érintheti, illetőleg a határozat által hátrányosan érintett fél lehet, nem teremti. Az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogyan valósul meg a felperes közvetlen érintettsége akkor, amikor a felperesre a határozat rendelkezést nem tartalmaz, szerződéskötési kötelezettséget számára nem keletkeztet, nem

írja elő a jogcímátvezetési szolgáltatás igénybevételének kötelezettségét, illetve semmilyen egyéb kötelezettségét nem állapít meg. Az EUB az arányos átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjak alkalmazása vonatkozásában állapította meg a hatékony jogorvoslati jog biztosításának kötelezettségét. Az ítéletből nem derül ki, hogy ez a három fogalom hogyan áll összhangban ténylegesen a felperes jogával és jogos érdekével, illetve miért tartja a felperes keresetösségi joga megalapozására alkalmasnak. Az EUB nem azt mondta ki, hogy a felperesnek automatikusan van keresetösségi joga, hanem azt, hogy vannak olyan esetek, amikor fennállhat a keresetösségi joga, ezzel egy vizsgálati keretet jelölt meg, az elsőfokú bíróság azonban tényként tekintette az EUB ítélet alapján a felperesi keresetösségi jogot fennállónak, ami az EUB ítélet téves értelmezése.

[32] II. Az elsőfokú bíróság tévesen semmisítette meg a határozatot az határozatszám2 határozat megsemmisítésére tekintettel, amivel megsértette a Kp. 85. § (2) bekezdését, 2. § (1) bekezdését, 89. § (1) bekezdését és az indokolási kötelezettségre vonatkozóan a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdését. A Kp. 85. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségéről, ha a törvény eltérően nem rendelkezik, – márpedig eltérő rendelkezés nem áll fenn,– a jogszabálysértést a határozat és az határozatszám2 határozat vonatkozásában a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja, az utóbb bekövetkezett tények a közigazgatási jogviszonyra irányadó tényállást akkor sem érintik, ha egyébként relevánsak. Az határozatszám2 határozat jogerősen 2022. május 31. napján lett megsemmisítve, a határozatot ezért nem is lehetett más Referenciaár-módszertanra alapítani, mint az határozatszám2 határozatra. Az pedig döntésképtelenséget és jogbizonytalanságot eredményez, ha egy hatóságnak a döntése során azt is mérlegelnie kell, hogy milyen jövőbeni események következtében, hogyan változik a döntésének a sorsa, hogyan borulnak be az egymásra épülő döntések, szimplán azért, mert utóbb valamelyiket megsemmisíti a bíróság. Az elsőfokú bíróság vizsgálatának tárgya nem lehet egy olyan körülmény, amely a határozat meghozatalát követően keletkezett.

[33] Az elsőfokú bíróság az ítélettel valójában nemcsak a határozatot bírálta el, hanem a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban lévő perek tárgyait, minden olyan díjmegállapító határozatot, amely az határozatszám2 határozaton alapult. Megjegyezte, hogy az új határozatszám4 határozat jogszerűségének vizsgálata iránti perben a Fővárosi Törvényszék a 106.K.704.333/2022/51. számú, 2024. május 13-án kelt végzésével az EUB előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte, és a peres eljárást felfüggesztette. Az ítéletben foglalt jogértelmezés jogerőre emelkedése esetén egy olyan helyzet áll elő, hogy a bíróság 6-8 év díjmegállapító határozatait automatikusan megsemmisíti arra tekintettel, hogy a módszertan határozatok meg lettek semmisítve. Ekkor azonban a keresetek még mindig nem lesznek elbírálva, ami egy kezelhetetlen helyzetet eredményez, és egy kiemelt fontosságú iparágat lehetetlen helyzetbe taszít. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy nem lehetséges a megismételt eljárás során múltbeli időpontra vonatkozó díjmegállapító döntést hozni, díjakat ugyanis csak a jövőben lehet megállapítani.

[34] Mindazonáltal nem jelölt meg az ítéletben az elsőfokú bíróság olyan jogszabályhelyet, amit a hivatal megsértett, amire tekintettel a határozat megsemmisítésének van helye. Nincs olyan jogszabályhely, ami kimondja, hogy amennyiben egymásra épülő döntéseket hoz a hatóság, azok sorsai osztják egymás sorsát, jogsértés hiányában pedig a keresetet el kell utasítani, megsemmisítést konkrétan megjelölt jogsérelem nélkül nem lehet megállapítani. Az elsőfokú ítélet az indokolásában nem vezette le, hogy milyen jogszabályi alapon kellett vizsgálni a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a határozat meghozatalának időpontját követően fennálló körülményekre tekintettel, illetve milyen

jogsértés valósult meg, ami miatt a határozat megsemmisítéséről döntött, ezzel pedig az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést követett el.

[35] III. Az elsőfokú bíróság az ítélet a [33] pontjában a megismételt eljárásra nem megfelelő iránymutatást adott, amivel az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabálysértést követett el, megsértve a Kp. 86. § (4) bekezdését, és 97. § (4) bekezdését. Nem értelmezhető a megismételt eljárás vonatkozásában az iránymutatás azon fordulata, miszerint figyelembe kell venni, hogy az határozatszám4 határozat ellen is közigazgatási per van folyamatban. A határozott, minél részletesebb és egyértelműbb iránymutatásnak pedig azért van fokozott jelentősége, mert a megismételt eljárás eredményeként hozott döntésnél a bíróság előtt már csak az vizsgálható, hogy eleget tett-e a hivatal az iránymutatásban foglaltaknak. Az iránymutatás nem felel meg a határozottság követelményének, amivel az ügy érdemére kiható lényeges eljárási jogszabálysértés valósult meg.

[36] IV. Az ítélet [28], [32] pontja közötti ellentmondással az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést követett el, a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét megsértve. Mivel az elsőfokú bíróság az határozatszám2 határozat megsemmisítésén és a megsemmisítés hatásának a határozaton túlmutató kérdésben is állást foglalt, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést követett el.

[37] Az alperesi érdekelt a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, valamint a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Az ítélet [21] és [29] pontjában foglaltak kapcsán állította, hogy a bíróság döntésével megsértette a Kp. 2. § (4) bekezdését és 85. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakat, amikor a módszertan határozat visszamenőleges hatályú megsemmisítésére alapította a díj mértékét megállapító határozatot megsemmisítette. Tény, hogy a felperes a keresetében a módszertan határozat megsemmisítésén alapuló jogsértésre nem hivatkozott, és az is tény, hogy az alperes a határozat meghozatala során csak akkor járhat el jogszerűen, ha a határozathozatal időpontjában érvényes módszertant veszi alapul. A bíróság az ítéletében a Kp. 85. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérő rendelkezésre nem hivatkozott.

[38] Az ítélet [22]-[27] pontjaival összefüggésben állította, hogy a bíróság a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdését és Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) bekezdését sértette meg akkor, amikor a felperes keresetiségi jogát fennállónak tekintette. Az EUB ítélet, figyelembe véve, hogy a felperes külön díjas szolgáltatásra szerződéssel rendelkezik, amely alapján a rendszerüzemeltető részére hatósági díjat kell fizetnie, egyértelműsítette, hogy a felpereshez hasonló gazdasági szereplő keresetiségi joga a díj határozat vonatkozásában fennállhat. Az a tény, hogy az EUB a rendelkezésére álló információk alapján csak a potenciális érintettséget mondta ki, azt támasztja alá, hogy a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban a közvetlen jogi érintettség megállapításához további vizsgálatokra és a vizsgálatok eredményeképpen a közvetlen jogi érintettség bizonyított fennállására van szükség. A felperes azon túl, hogy nem szeretne a szolgáltatásért díjat fizetni, semmivel sem támasztotta alá a közvetlen jogi érintettsége fennállását. Az ítélet [26] pontja is azt írja le, hogy az arányos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjak alkalmazási jogának megsértése folytán a vitatott határozat érintheti a gazdasági szereplőt; a szolgáltatást igénybe vevő felperes a hatóság által megállapított, számára kötelezően megfizetendő díj mértékéről rendelkező határozat által hátrányosan érintett fél lehet, ekként a jogait potenciálisan sértő döntés ellen is hatékony jogorvoslatot kezdeményezhet; mindezekre tekintettel a rendszerüzemeltető által külön díj ellenében végezhető szolgáltatások díjainak mértékét meghatározó határozat a

felperes jogát, jogos érdekét közvetlenül érintheti. A bíróság a keresetösségi jog megítélése során a rendelkezésére álló tényeket és bizonyítékokat nem megfelelően értékelte, továbbá nem indokolta, hogy a potenciális érintettség megállapításán túl mire alapozza, miből vezeti le a felperes közvetlen jogi érdekének, és így a keresetösségi jogának fennállását. Nem vezethető le a jogok potenciális sérelme, és a közvetlen érintettség megállapítása közötti logikai összefüggés, mert a bíróság ezzel kapcsolatban az EUB által előírt vizsgálatot nem folytatta le, így a közvetlen érintettség hiánya állapítható csak meg. A díj határozat kapcsán a közvetlen érintettségnek nagy jelentősége van az iparág gyakorlati szempontjából is. Keresetösségi jogot adni *ab ovo* minden gazdasági érdeket felmutató piaci szereplőnek beláthatatlan következményekkel járna, és egy olyan folyamatot indítana el, amely során *ad absurdum*, bármely magyarországi fogyasztó pert indíthatna az általa fizetendő rendszerüzemeltetési díjat meghatározó határozatot hozó hatóság ellen.

[39] A felperes a fellebbezésében az ítélet rendelkező részét és az ügy érdemére nézve tett megállapításait nem érintve az indokolás megváltoztatását és az ítélet [33] pontjában foglalt iránymutatás kiegészítését, a megismételt eljárásra nézve egyértelmű iránymutatás adását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, továbbá az ítélet alperest perköltségben marasztaló részének megváltoztatását, a perköltség mérséklésének mellőzését, és az alperes által fizetendő elsőfokú perköltség 6.600.000 forintban meghatározását kérte. Másodfokú perköltséget igényelt.

[40] Állította, hogy az ítélet indokolása a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásában hiányos, ezáltal sérti a Kp. 86. § (4) bekezdését, valamint 97. § (4) bekezdését. Kifejtette, hogy az ítélet [33] bekezdésében foglalt iránymutatást önmagában helyesnek tartja, azonban hiányos a megismételt eljárásban hozandó határozat időbeli hatálya tekintetében. Mivel a megsemmisített határozatszám2 határozat a 2021. október 1. – 2025. szeptember 30-ig terjedő időszakra vonatkozott, így jelentőséggel bír, hogy az alperesi érdekelt milyen időszakokra, milyen tarifát fog alkalmazni. A kérdés tehát az, hogy a megismételt eljárásban hozott alperesi határozat csak az új referenciaár-módszertan határozat (határozatszám4) véglegessé válásától kezdődő 2025. szeptember 30-i időszakra nézve állapíthat meg tarifákat, vagy a teljes 2021-2025 közötti időszakra vonatkozóan kerülhet ismételten meghozatalra, illetőleg milyen tarifák alkalmazandók 2021-től az új határozat véglegessé válásának időpontjáig terjedő időszakra.

[41] Kereseti kérelme a Kp. 86. § (4) bekezdése szerint magában foglalta azt is, hogy a törvényszék a megállapított jogsértés orvoslásának valamennyi lényeges pontjára kiterjedő iránymutatást adjon az ítéletben az új eljárásra nézve. Az iránymutatás azonban a jogsértés orvoslásának a felhívott fontos aspektusáról nem rendelkezett, így bizonytalan helyzetet teremt a megismételt eljárásra nézve, ezáltal sérti a Kp. 86. § (4) bekezdését és 96. § (4) bekezdését is. A közigazgatási jogorvoslat hézagmentessége jelen ügyben is csak akként biztosítható, amennyiben a bíróság teljeskörű iránymutatást ad a jogszerű megismételt eljárás lefolytatásához.

[42] Ahhoz, hogy az alperes a megismételt eljárásban hozandó határozatát milyen időbeli hatállyal köteles meghozni, szükséges értelmezni a Get. 129/B. § (5) bekezdését, arra is figyelemmel, hogy a jelen perben nem a referenciaár-módszertan, hanem az alperesi díjhatározat került megsemmisítésre. Ennek alapján az a válasz helyes, hogy csak a véglegessé válástól kezdődő 2025. szeptember 30-i időtartamra nézve állapíthat meg az alperes tarifákat, egyébként a jogalkotó nem alkotott volna átmeneti szabályt arra nézve, hogy mi az eljárás, amikor éppen nincs alkalmazandó tarifa. Az alperes visszamenőleges hatállyal

nem alkothat tarifát, mert az sértené a jogbiztonság elvét. A bíróságnak az alperest akként szükséges utasítani, hogy a megismételt eljárásban úgy fogadjon el új tarifahatározatot, hogy az így meghatározott tarifák az új határozat véglegessé válásának napjától 2025. szeptember 30-ig terjedő időszakra alkalmazandók, valamint a 2021. október 1-től a megismételt eljárásban hozandó tarifahatározat véglegessé válásának napjáig a Get. 129/B. § (5) bekezdése szerint a jogerős bírósági döntést közvetlenül megelőzően alkalmazott díjakat kell alkalmazni.

[43] Az alperesnek tehát ezek alapján a megismételt eljárásban egyrészt a jövőre kell és lehet tarifát meghatározni, míg a múltra nézve meg kell állapítani a határozatában, hogy az új tarifameghatározásra nem kerülhet sor, hanem ezen időszakra nézve a korábbi – 2021. október 1. napját megelőzően alkalmazott – díjak alkalmazandók.

[44] A felperes állította továbbá a fellebbezésében, hogy az ítélet az alperes perköltségben történő marasztalása vonatkozásában sérti a Kp. 35. § (1) bekezdését, a Pp. 80. §-át, 82. § (3) bekezdését és az IM rendelet 2. § (2) bekezdését. Az ítélet perköltségről való rendelkezése az egyes költségelemek kizárása, és így a fennmaradó perköltségigény mérséklése vonatkozásában téves és jogszabálysértő. Tárgyi tévedést tartalmaz, mivel az ügyben nem érvényesített az ügyvédi iroda megbízásából fakadóan többletköltségeket, mivel az ügy első szakaszában a jogi képvisellel kapcsolatos tevékenységeket személyl egyéni ügyvéd látta el, majd az EUB-t követő szakaszban bár formálisan személyl egyéni ügyvéd képviseleti jogának fenntartásával a képviseleti tevékenységet a Ügyvédi Iroda látta el. A tevékenységek között nem volt átfedés, így személyl egyéni ügyvéd vonatkozásában többletköltség felszámítására nem került sor arra az időszakra, amikor a képviseleti tevékenységet a Ügyvédi Iroda látta el és fordítva. A perköltségből tévesen kizárt további költségelem az adminisztratív tevékenységekből (iratok átvétele, benyújtása, véglegesítése) adódóan felmerülő költségek, amelyek minden peres jogi képviselet szükségszerű velejárói, azokat elvitatni nem lehet. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásával összefüggésben állította, hogy külön uniós jogkérdésekben szakértelemmel bíró szakmai támogatást jogszerűen vett igénybe, valamint hogy az EUB előtt törvényes képviselője is megjelent. Az EUB eljárása indokolt és szükséges volt, arra éppen azért volt szükség, mert olyan jogkérdés merült fel, amelyben külön uniós jogi szaktudásra volt szükség. Súlyosan jogsértő, amikor a törvényszék a felperesi oldalon nem fogadta, hogy egy ilyen eljárásban járatos, uniós joggyakorlatot ismerő, speciális szaktudással bíró többlet jogi képviseletet vegyen igénybe, és ennek a költségeit elutasította, kizárta. Alanyi joga, hogy az ügyét tárgyaló EUB bíróság tárgyalásán megjelenjen, azon a bíróság előtt felszólaljon, vagy akár megjelentével az eljáró jogi képviselőket instruálja, velük a helyszínen információkat osszon meg. A perköltség mérséklését az ítélet semmilyen formában nem munkálta ki, ugyanakkor az indokoltnak és szükségesnek minősített perköltséget találta eltúlzott mértékűnek és mérsékelte mintegy további 40%-kal. A mérséklés jogszerűtlenül történt, mert azt a törvényszék az IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségét megsértve nem indokolta, e körben csupán általánosan utalt a figyelembe vett körülményekre, noha ezeket a felszámított tételeket elfogadta. Az ügyben alkalmazott ügyvédi óradíj mértékét pedig az ítélet maga sem tekintette eltúlzottnak, az óraszámokat és az óradíj mértékét nem vitatta, így nem világos, hogy mi alapján találta mégis eltúlzottnak a perköltséget.

[45] Hivatkozott a Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú precedensképes döntésére, mely rögzítette, hogy az óradíj-konstrukcióban megállapított munkadíj csak akkor mérsékelhető, ha az a piaci viszonyokkal és a józan ésszel nyilvánvalóan ellentétes. A Kúria rögzítette azt is, hogy az elvégzett ügyvédi munkát nem lehet a beadványok oldalszáma és a tárgyalási órák száma alapján megítélni, hiszen a munka szerves részét képezi az ügyfélkapcsolatra szánt idő, a felkészülés, iratelemzés és az előkészítő munkák is, továbbá a

bíróságnak nem elég konkrétumok nélküli általánosságban megfogalmazott okokból mérsékelni a perköltséget, mert az sérti a felek tisztességes eljáráshoz fűződő jogát; a bíróság köteles a döntésének még a perköltségről szóló részét is az ügy iratain alapuló részletes indokolással alátámasztani.

[46] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a felperes fellebbezése által érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a felperes az iránymutatás kiegészítését alaptalanul sérelmezte, mert olyan kérdéseket hiányolt (díjmegállapítás időbeli hatálya, alkalmazandó díj mértékének meghatározása), amelyeket az elsőfokú bíróság nem vizsgált, valamint az eljárás Kp. 2.§ (4) bekezdése és 85.§ (1)-(2) bekezdése szerinti keretein való túlterjeszkedést és a hivatal hatáskörének elvonását jelentené.

[47] Az elsőfokú perköltség felperest megillető összegének megállapítása megalapozott, mert több felszámított költségelem nem a jog perbeli érvényesítésével összefüggésben és szükségképpen merült fel, az indokolatlanul keletkezett költséget nem fizetheti meg az állam.

[48] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az alperes és az alperesi érdekelt fellebbezésének elutasítását kérte. Álláspontja szerint az ítélet a keresetösségi jog vonatkozásában helyes, az ítélet indoklásából egyértelmű, hogy közvetlen érdekeltiségének megfelelő vizsgálatát elvégezte. A Kp. 85.§ (2) bekezdésére alapított fellebbezési kérelmek alaptalanok, az határozatszám2 határozatot a bíróság jogerősen megsemmisítette, tehát az a Kp. 92.§ (1) bekezdése értelmében a közlésre visszamenőleges hatállyal szűnt meg. Az iránymutatás kapcsán utalt a Get. 129/B.§ (5) bekezdése és a Keretrendelet 3/A. §-ára.

[49] A felperes a 2025. január 23-án előterjesztett előkészítő iratában a fellebbezések benyújtását követő új körülményként hivatkozott arra, hogy az alperes 2025. január 9. napjával zárta le a TAR NC 26. cikke alapján kötelező konzultációt a 2025. október 1. – 2029. szeptember 30. időszakra alkalmazandó referenciaár-módszertan (2025-2029. RPM) vonatkozásában, és a konzultációra bocsátott változatból elhagyta a jogcímátvezetési díjat. Az alperes meghozta a 2021-2025. közötti időszakra vonatkozó új határozatszám4 határozatát (határozatszám4), amellyel szemben az EUB előzetes döntéshozatali eljárása van folyamatban C-369/24 ügyszámon. Az alperes megismételt eljárásában meghozandó határozata a Get. 129/B. § (5) bekezdése szerint nem lehet visszamenőleges hatályú. Erre tekintettel kérte az ítéltáblát, hogy a megismételt eljárásra a fellebbezési kérelmében rögzített iránymutatást adja.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[50] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a fellebbezések a per főtárgyát érintően alaptalanok, az iránymutatás az ügy érdemét nem érintve és – még ha irányát tekintve részlegesen egyező a pontosítás – nem a felek érvelése alapján szorul pontosításra, a felperes fellebbezése a perköltség tekintetében érdemét tekintve alapos.

[51] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek keretei között bírálta felül. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetében megjelölt jogsértéseket megelőzően azt kellett hivatalból vizsgálnia, hogy a támadott határozatból fakadóan a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme megállapítható-e, azaz fennáll-e a keresetösségi joga. A Kúria Kfv.III.37.978/2020/6. (BHGY K-KJ-2021-91) és Kfv.III.37.398/2021/6. (BHGY K-KJ-2021-300) számú ítéleteiben is megtestesülő egységes bírói gyakorlat szerint ugyanis a keresetösségi jog kérdését hivatalból kell vizsgálni. Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor mindenekelőtt a keresetösségi jog kérdésében foglalt állást. A Fővárosi Ítéltáblának is előjáróban a felperes keresetösségi jogának fennállása tekintetében tett megállapítás helytállóságáról kellett döntenie.

[52] A Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy az ügyféli jog, a perindítási vagy keresetindítási jog, illetőleg a keresetösségi jog, bár szorosan egymásból fakadó, mégsem összemosható jogfogalmak. A Kp. 16. § (1) bekezdése és 17.§ a) pontja és a joggyakorlat figyelembevételével az elsőfokú bíróság helytállóan különítette el a perindítási (keresetindítási) jogot a keresetösségi jogtól. Helytállóan fejtette ki, hogy ha a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg, a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a bíróság a keresetet érdemben elutasítja. Ebben az esetben nem mellőzhető a keresetösségi jog hiányának részletes indokolása és levezetése.

[53] A Kp. 2. § (1) bekezdése alapján a bíróság feladata, hogy eljárásával a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéssel szemben – erre irányuló megalapozott kérelem esetén – hatékony jogvédelmet biztosítson. Ugyanakkor a Kp. 17. § (1) bekezdés a) pontja – tekintettel a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontjára – szűkítő körülményként mondja ki, hogy a kereset benyújtásának joga nem egyenlő azzal, hogy a keresetet benyújtónak *in concreto* joga lenne a pernyertességhez. A Kp. hivatkozott rendelkezése egyértelműen fogalmaz a tekintetben, hogy az említett joghatással járó "kérelem" benyújtására az jogosult, "akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti".

[54] A keresetösségi jog hiánya nem tévesztendő össze a perindítási jog hiányával, amelyet a Kp. 48.§ (1) bekezdés c) pontja szabályoz, utóbbi esetben a keresetlevél visszautasításának van helye. Következik ez abból, hogy a közigazgatási per megindítása iránti kereseti kérelmet csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő, másrészt a keresetindítási jog nem eredményezi automatikusan a keresetösségi jog fennálltát, vagyis azt, hogy az adott közigazgatási tevékenység vagy annak meghatározott eleme(i) a felperes jogát vagy jogos érdekét közvetlenül érintik. A keresetösségi jog fennállásának a megállapítása a jogvita érdemére tartozó kérdés, és annak hiányában a kereset érdemi elutasításának van helye (Kfv.III.37.398/2021/6.). A keresetösségi jog azt az érdekeltséget fejezi ki, ami a fél és a per tárgya közötti közvetlen érintettséget eredményezi, vagyis egy az anyagi jog alapján fennálló közvetlen jogi kapcsolatot a hatósági döntés és a felperesi jogi helyzet között. A jogi érdeksérelmet, a keresetben megfogalmazott igényérvényesítéshez fűződő közvetlen jogi érintettséget a felperesnek kell bizonyítania. A keresetösségi jog vizsgálatakor a közigazgatási bíróságnak a szubjektív jogvédelmi igények érvényesítése mellett a jogvita jellegéhez mérten az objektív jogvédelmi szempontokra, így adott esetben a közérdekre is figyelemmel kell lennie annak érdekében, hogy jogértelmezése ne vezessen valamely – Alaptörvényben biztosított – jog sérelméhez, vagy a közigazgatási szerv hatáskörének korlátozásához. A keresetösségi jog tehát azt az érdekeltséget fejezi ki, amely a fél és a per tárgya közötti közvetlen érintettséget feltételezi, vagyis egy, az anyagi jog által fennálló közvetlen jogi kapcsolatot a hatósági döntés és a felperes jogi helyzete között, amit a felperesnek kell bizonyítania (Kúria Kfv.III.37.978/2020/6.).

[55] Miként a Kúria a Kfv.III.37.172/2018/4. számú döntésének [70] pontjában elvi élel mutatott rá a perindítási jog és a keresetőségi jog elhatárolása kapcsán: *“...a „perbeli legitimáció” fogalmát gyakran még a jogirodalomban is felváltva használják e két említett jog (egyik vagy másik) szinonimájaként, azaz gyakran keveredik, (mint egyébként jelen periratokban is látható). Emiatt rámutat a Kúria, hogy a perindítási jog lényege, (ami a jelen ügyben a még alkalmazandó „rég” Pp. 327. § (1) bekezdés a) és b) pontjához kötődik), hogy létezik a félnek valamely kérdésben olyan joga vagy jogos érdeke, amely tekintetében érintettség, azaz „feltételesen” jogsérelem érheti. Ez a szoros értelemben vett „perbeli legitimáció”. Ehhez képest a keresetőségi jog (igényérvényesítési jog) tartalma az, hogy a fél által érvényesített alanyi jog vagy jogos érdek és a kifogásolt tényleges jogsértés között a közvetlen kapcsolat fenn is áll, azaz a felperes a pernyertesség igényével léphet fel az alperessel szemben. A lényegét nagyon jól visszaadó jogirodalmi megfogalmazás szerint tehát, amíg a perindítási jog egy jogszabályi rendelkezés alapján meghatározható perbeli helyzet, addig a keresetőségi jog egy konkrét érdekeltségi viszony.”.*

A Kp. 17.§ (1) bekezdés a) pontja ugyanakkor elszakította a perindítási jogot a közigazgatási eljárásban fennálló ügyfélképességtől (a perbeli esetben a Get. 129/B. § (1) bekezdése szűkebb, a kizárólag az érintett rendszerüzemeltetőt ügyfélnek minősítő meghatározásától) és a perindításra jogosultság fő (általános) kritériumaként a jog vagy jogos érdek közvetlen érintettségét szabja meg, mely megfelelőképpen összhangban van az Ákr. kapcsolódó rendelkezéseivel, egyúttal kifejezi a bírák szélesebb körű vizsgálati kötelezettségét, különösen annak fényében, hogy az Ákr. 10. § (2) bekezdése alapján szűkített ügyfélfogalom megállapítására külön törvényben már nincs mód. Ezenfelül az Alkotmánybíróság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 15. § (3) bekezdése mellett az Ákr. 10. § (2) bekezdése kapcsán is kifejtette, hogy utóbbi rendelkezés nem értelmezhető akként, hogy külön törvény vagy kormányrendelet, mint *lex specialis* automatikusan, kifejezett jogszabályi rendelkezés nélkül kizárhatja az Ákr. 10. § (1) bekezdése szerinti (általános) ügyfélfogalom alkalmazását {3278/2019. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [50], 3158/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [16]}.

[56] Az adott ágazati szabályozás keretei között a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalról szóló 2013. évi XXII. törvény (a továbbiakban: MEKH tv.) 5/B. § (3) bekezdése kimondja, hogy a hivatal hatáskörébe tartozó hatósági eljárásokban – törvény vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusának eltérő rendelkezése hiányában – közvetlenül érintett: a) a hivatal felügyelete alá tartozó természetes személy, jogi személy vagy egyéb szervezet, akire vagy amelyre nézve a hivatal jogot vagy kötelezettséget állapít meg; b) akit a hivatal ellenőrzése során vagy panasz eljárásban vizsgálat alá von, illetve adatszolgáltatásra kötelez; c) aki jogszabály alapján arra jogosultként kérelmet nyújt be. Az irányadó bírói gyakorlat szerint azonban valakinek a jogát, jogos érdekét az ügy akkor is közvetlenül érinti, ha ugyan nem címzettje a határozatnak, de nyilvánvaló érdekeltsége fűződik az egyébként másra vonatkozó jog vagy kötelezettség hatóság általi megállapításához, illetve annak tartalmához. Az érintettséget mindig az ügy egyedi körülményei határozzák meg, és a közigazgatási határozattal összefüggésben kell fennállnia (Kúria Kfv.IV.38.166/2018/5. – BHGY K-KJ-2019-766).

[57] Az elsőfokú bíróság következtetései helyesek, miután a közigazgatási per megindítása iránti kérelmet csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő, ezért helyesen tekintette a felperes perindítási jogosultságát fennállónak. Mivel a keresetőségi jog azt az érdekeltséget fejezi ki, ami a fél és a per tárgya közötti közvetlen érintettséget feltételez, vagyis egy, az anyagi jog alapján fennálló közvetlen jogi kapcsolatot a hatósági döntés és a felperes jogi helyzete között. helytálló következtetésre jutott.

[58] Míg az uniós jog alapján a keresetőségi jog meghatározása főszabály szerint a nemzeti jog feladatai közé tartozik, addig bizonyos (így a perbeli) területeken az uniós jog is meghatároz garanciális jellegű rendelkezéseket, ezért a keresetőségi jog értelmezése során az uniós jog vonatkozó szabályait is (a nemzeti joggal együtt) figyelembe kell venni. Ez sajátos jogértelmezési feladat az érintette jogterületén (is). Ennélfogva az ítéltáblának is vizsgálnia kellett a felperes közvetlen érintettségének (keresetőségi jogának) fennállását az EUB döntései és az irányadó uniós jogszabályok tükrében.

[59] Az EUB a C-510/13 számú [ECLI:EU:C:2014:2325], a Kúria által kezdeményezett cég ügyében 2015. március 19-én hozott ítéletében megállapította, hogy a földgázszállító-hálózatokhoz való hozzáférés feltételeiről szóló, 2005. szeptember 28-i 1775/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének (5) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a keresetőségi jogra vonatkozó olyan kritérium, mint a[(z) jelen] ügyben alkalmazott, »jogi érdek« fennállásán alapuló kritérium, amely kizárja a közigazgatási bíráskodáshoz való hozzáféréstől az olyan földgáz-üzemeltetőt, amely valamely nemzeti szabályozó hatóság egyik határozatát szándékozik megtámadni. Az EUB a C-771/18 számú [ECLI:EU:C:2020:584] eljárásban, 2020. július 16-án kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélete szerint Magyarország – mivel nem biztosított a nemzeti szabályozó hatóság hálózatokhoz való hozzáférés díjait megállapító rendeleteivel szembeni hatékony jogorvoslathoz való jogot – nem teljesítette a vonatkozó uniós jogszabályokból eredő kötelezettségeit. Az EUB a C-277/22. számú, felperes ügyében hozott, 2024. január 25-i ítéletben [ECLI:EU:C:2024:78] a Charta 47. cikkének és az irányadó uniós jogszabályhelyeknek az értelmezéséről úgy határozott, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében kizárólag a földgáz szállításirendszer-üzemeltető minősül a nemzeti szabályozó hatóság azon határozata által érintett félnek, amely megállapítja az e rendszerhez való csatlakozásért és e rendszer használatáért, valamint az e rendszerüzemeltető által nyújtott szolgáltatásokért fizetendő díjakat, következésképpen pedig kizárólag e rendszerüzemeltető jogosult „hatékony jogorvoslat” benyújtására e határozattal szemben.

[60] Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a fent hivatkozott három EUB ítéletben közös elem, hogy a magyar jog a vonatkozó uniós jogszabályhoz képest szűkítő szabályozást tartalmazott a keresetindítási és a keresetőségi jogra kihatóan is, miután az ügyféli státusz *ab ovo* kizárt és ezért mondta ki az EUB – a Charta 47. cikkének értelmezésbe való bevonása mellett – a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmét, és állapította meg a nemzeti jognak az uniós joggal fennálló ellentétét.

[61] A Kúria a 2/2017. (X. 2.) KMK véleményében a jogos érdek érintettsége kapcsán rámutatott arra, hogy a: *“Jogos érdek (törvényes érdek) esetében nem konkrét jog vagy kötelezettség megállapítása történik, hanem a közigazgatási szerv döntésével a személy helyzete, lehetőségei, kilátásai változnak meg (akár előnyösen, akár hátrányosan). Ilyenkor az eljárás és az annak nyomán meghozott döntés és a személy helyzetének, lehetőségeinek megváltozása között oksági kapcsolat áll fenn. A közigazgatási ügy ebben az esetben nem közvetlenül az adott személyre vonatkozik, hanem valaki másra, és ennek a másik személynek (az érintettnek) az érdekeire hat ki az ott bekövetkező jogváltozás, vagyis az üggyel érintett személynek érdeke fűződik ahhoz, hogy a másra vonatkozó jog, illetve kötelezettség megállapítása megtörténik-e és ha igen, milyen tartalommal.”* Az érintettség közvetlensége-közvetettsége kapcsán a KMK vélemény kiemelte, hogy *“...ügyfél csak az lehet, akire a döntés rendelkezéseinek közvetlen hatása van. “Abban az esetben, ha az érvényesített alanyi jog és a felülvizsgálni kért határozat között nincs közvetlen kapcsolat, az érintettség csak közvetett, az ügyféli minőség nem ismerhető el. Abban az esetben, amikor a támadott*

határozat érinti ugyan a személy alanyi jogait, de konkrét rendelkezést a jog gyakorlása tekintetében nem tartalmaz, az alanyi jog jogosultjának érintettsége csak közvetett. ...”.

[62] Az uniós jog szerint anennyiben a nemzeti szabályozó hatóság a piaci szereplőknek a földgázszállítási rendszerhez való hozzáférésére vonatkozó határozatot hoz egy olyan uniós szabályozás alapján, amely bizonyos alapvető jogokat ismer el a gázszállítási engedéllyel rendelkező gazdasági szereplő számára, akkor úgy kell tekinteni, hogy e határozat potenciálisan érinti e gazdasági szereplő jogait, még akkor is, ha e gazdasági szereplő nem címzettje e határozatnak (lásd ebben az értelemben: 201 5. n) március 19-i cégl ítélet (C-510/13, 1 89, 38., 48. és 5 1 . pont).

[63] Az EUB C-277/22. számú ítélete értelmében a felpereshez hasonló gazdasági szereplővel szemben a 2009/73. irányelv és a 715/2009. rendelet hivatkozott rendelkezései alapján arányos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjakat kell alkalmazni, és e jogok megsértése folytán a vitatott határozat érintheti az említett gazdasági szereplőt. Az Irányelv 41. cikk (17) bekezdése azt írja elő a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak egy olyan nemzeti szintű megfelelő mechanizmus létrehozásáról, amelynek alapján a szabályozó hatóság határozata által érintett fél a felektől és valamennyi kormánytól független testülethez fordulhat jogorvoslatért az uniós jogból eredő jogai védelmében.

[64] A következőket kúriai gyakorlat alapján általában a gazdasági érdek, a versenytársi minőség közvetlen jogi érdekeltséget önmagában nem teremt, miként ugyanakkor a Kúria EBH2016. K.8. számú elvi határozatban foglaltak szerint, olyan szabályozási területeken, ahol a védett érdek a szabályozás tárgya a piaci verseny, különösen abban az esetben, ha a szabályozásnak uniós jogi vonatkozása is van, alapot adhat a gazdasági érdek, a versenytársi minőség révén a keresetőségi jog elismerésére.

[65] Az elsőfokú bíróság helytállóan tekintette fennállónak a felperes keresetőségi jogát, nem értelmezte tévesen az uniós jogot. A keresetőségi jog fennállása körében annak volt relevanciája, hogy az arányos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes, hatósági úton megállapított díjakkal kapcsolatosan érvényesített jogszabálysértés közvetlen összefüggésben volt a felperes jogilag védett érdekével és az esetleg megvalósuló jogszabálysértés a felperes számára jogsérelmet okozhat, a keresetőségi jog fennállásához további igazolásra, bizonyítási eljárás lefolytatására nem volt szükség. Könnyen belátható ugyanis, hogy az alperes általi határozati megállapítás a díjakra nézve imperatív, az egyébként is kötött, szabályozott piacon az üzleti modellek kialakítása tekintetében élvezett szabadság mellett és azzal ellentétben a gazdálkodást érintő kérdés tekintetében szabályozottságot, kötöttséget jelent: a díj a szolgáltatás igénybe vétele esetén szükségképp kihat a felperesre, további mozgástér nincs. Ide is kapcsolódhat a gazdálkodási mikénti megvalósítása, a gazdasági érdekre visszaterelő azon ellenoldali érvelés, miszerint a felperes akár át is háríthatná a kiadást: egy ilyen megoldást illetően észre kell venni a determináltságot tekintetben, hogy a felperes vásárlóira való áterhelés a bekerülési költségek tekintetében szükségszerűen érvényesül, a gazdasági tevékenység törvényszerűségei folytán elkerülhetetlen módon; hovatovább egy, a felek jogi érvelésében meg sem jelent lényeges hatás, hogy a végfelhasználók (fogyasztók) tekintetében – egyértelmű közvetettség miatt – átható teherviselésről van szó, ahol az uniós jogból kötelezően érvényesítendő arányosság és átláthatóság ellenőrzésére (s ekként jogérvényesítésre) már nincs is mód. Megjegyzendő, hogy magyar közigazgatási bírósági joggyakorlat által kialakított és alkalmazott keresetőségi jog rendszere sem korlátozhatja az irányadó uniós jogszabályhely által biztosított - és a Charta 47. cikkével alátámasztott – hatékony jogorvoslati jogot. A keresetőségi jog tartalmát az uniós jog által is szabályozott területeken, az ügyre vonatkozó uniós irányelv konkrét szabályainak tükrében lehet és kell értelmezni (Kúria Kfv.III.37.782/2023/10. – BHGY K-KJ-2024-343).

[66] Az elsőfokú bíróság nem sértette meg a Kp. 17. § a) pontját és a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontját, a Kp. 78.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279.§ (1) bekezdését, továbbá az indokolási kötelezettségre vonatkozó, a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) és (5) bekezdését.

[67] A felperes a keresetében kifejezetten kifogásolta a díj meghatározásának módját és a díj mértékét is, így keresete, helyesen, nem volt értelmezhető kizárólag a Referenciaár módszertan határozat (határozatszám2) vitatásaként. Az határozatszám2 és a perbeli határozat viszonyát illetően okszerűen vezette le az elsőfokú bíróság, hogy az adott árszabályozási ciklusra irányadó határozatszám2 határozat és a perbeli határozat egymásra épül, a díj merke az határozatszám2 határozatban lefektetett módszertan alapján került meghatározásra, amiből következően a referenciaár módszertan jogszerűtlensége kihat az arra alapított, a díj mértékét meghatározó határozat jogszerűtlenségére is. Az határozatszám2 melléklet D. II.1. pontja tartalmában megfeleltethető a perbeli határozat II.1. pontjának (utóbbi a z határozatszám2-re utal is), míg az határozatszám2 határozat D. II.2. pontja a perbeli határozat 1.8. pontjának feleltethető meg. Ennélfogva az elsőfokú bíróság nem tekinthetett el annak értékelésétől, hogy az határozatszám2 határozatot a bíróság jogerősen *ex tunc* időbeli hatállyal megsemmisítette (a Kúria a Fővárosi Törvényszék 106.K.703.342/2021/44. számú ítéletét a Kf.IV.39.177/2022/14. számú ítéletével jogerősen helybenhagyta), amely a Kp. 92.§ (1) bekezdése alapján a közlésre visszamenőleges hatályú, mivel a megsemmisítés *ex lege* orvosolhatatlan jogszabálysértést takar.

[68] Az e körben kialakult ítélkezési gyakorlat szerint vannak olyan eljárásai garanciák, amelyek megsértése akkor is az alperesi határozat megsemmisítéséhez vezet, ha az adott garanciális jog biztosítása esetén is “megegyező” döntés születne, azaz annak van relevanciája, hogy vannak a közigazgatási eljárásnak olyan garanciális szabályai, amelyek figyelmen kívül hagyása értelemszerűen érinti az egész eljárás jogszerűségét, azaz az érdemét. A közigazgatási eljárás garanciális szabályainak a figyelmen kívül hagyása (megsértése) az ügy érdemére kiható jogszabálysértést eredményez akkor is, ha egyébként a garanciális szabályok betartásával is ugyan azon közigazgatási döntést hozná meg a hatóság (BH 2017.K.8.). Ezt az értelmezést támasztja alá az Alkotmánybíróság 3311/2018. (X.16.) AB határozata is, amelyben a testület kifejtette, „...[a] tisztességes eljáráshoz való jog alapján az egyes eljárásai garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme ügy is bekövetkezhethet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárásai szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét.” (AB határozat [34] bekezdés).

[69] Így tehát a jelen ügy szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy a megsemmisítés lényeges eljárásai jogszabálysértés miatt történt, hanem hogy a megsemmisítés a Kp. 92.§ (1) bekezdés b) pontja figyelembevételével a közlésre, időben visszamenőleges hatályú, ezáltal a díjmérték alapjául szolgáló határozatszám2 a Kúria 2022. május 31-én kelt és jogerős ítélete következtében a közlésre visszamenőleges hatállyal nem létezőnek minősült, és a Kúria ítélete anyagi jogerőhatással bírt.

[70] A jogerős ítélet “véglegessége”, az anyagi jogerőhatás terjedelme következtében a peresített jogviszony alapján a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni (Kúria Pfv.V.22.665/2017/3. [14] bekezdés, felhívva: Pfv.I.21.111/2019/31. – BHGY K-PJ-2021-498). A jogerős ítéletek véglegessége, valamint az anyagi jogerőhatásuk tárgyi terjedelme tehát kiterjed a keresettel érvényesített jogról való döntésre, az annak alapjául szolgáló releváns tényekre és jogi indokokra is. Ebből következően pedig a bírói gyakorlat a BH2002. 235. eseti döntés, majd az azt megerősítő,

precedensképes BH2022. 236 számú eseti döntésben kifejtettek alapján véglegesnek tekinti a felek közötti jogviszony minősítését is. Ez utóbbi sem tehető vitássá, attól egy későbbi perben a bíróság nem térhet el. A jogerős ítélettel eldöntött megállapításokat tehát más perben, más kereseti jogalapon sem teheti vitássá a felperes a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2.§ (1) bekezdése és 6. §-a alapján.

[71] Az elsőfokú bíróság az ítélete indoklásában helytállóan hivatkozott az határozatszám2 határozat anyagi jogerőhatással bíró ítélet általi *ex tunc* hatályú megsemmisítésére, arra, hogy a megsemmisítés visszahat a határozat meghozatalának időpontjára, konkrétan kiüresítve ezzel a perbeli Díj határozat jogi alapját. Ezen túlmutató, megsértett jogszabályi rendelkezés megjelölését az alperes alaptalanul várta el. Az elsőfokú bíróság az anyagi jogerőhatásra alapított jogértelmezését részletesen indokolta, indokolási kötelezettségének eleget tett. A Kp. 85. § (2) bekezdésére alapított fellebbezésbeni érvelések nem helytállóak, mert az elsőfokú bíróság nem utóbb bekövetkezett tényeket és körülményeket értékelt az érdemi döntése alapjaként, hanem a jogerős ítélethez fűződő anyagi jogerőhatást vette figyelembe, mely hivatalból is vizsgálendő (Kúria Kfv.IV.37.982/2021/10. – BHGY K-KJ-2022-1159), és azt is eredményezi, hogy a közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálata tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak vagy azt egyébként vitássá tehessék. Így az határozatszám2 *ex tunc* hatályú megsemmisítése, ahogyan az elsőfokú bíróság helyesen értékelte, „visszahat” az azon alapuló pertárgyi Díj határozat jogszerűségére is. Amíg a Kp. 85. § (2) bekezdése a közigazgatási cselekmény *megvalósításakor fennálló tények vizsgálatát* írja elő, addig a Kp. 96. § a közigazgatási perek sajátos tárgyára, a közigazgatási cselekmény jogszerűségére, mint összefoglaló fogalomra helyezi a hangsúlyt, és az adott közigazgatási cselekmény jogszerűsége tárgyában zárja ki ugyanazon felek között az újabb eljárást. Az elsőfokú bíróság nem sértette meg a Kp. 85. § (1) és (2) bekezdését, a Kp. 2. § (1) bekezdését, a Kp. 89. § (1) bekezdését, és a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4) és (5) bekezdését, egyértelműen nem foglalt állást érdemi döntésében az határozatszám2 határozat megsemmisítésén és a megsemmisítés hatásának elemzésén túlmutató anyagi jogi jellegű kérdésekben. A másodfokú bíróság az előbbi jogértelmezéshez rögzíti, hogy maga a jogalkotó mérlegel, s e tekintetben arra premisszára lehet építeni, hogy tudatosan: így a Kp. megalkotásakor az *ex tunc* hatályú megsemmisítés és eltérő időpontú (*ex nunc* vagy akár *pro futuro*) hatályon kívül helyezés lehetőségeit az érinthető közigazgatási jogviszonyok, támadott tevékenységek sokfélesége, azok szintén sokféle rendezése lehetőségével számolt akként, hogy a beavatkozás terjedelmét és irányát megfelelően adaptálni lehessen e sokféleségre; s kiegészítő, az ágazati jogszabályi sajátosságok kezelését is megvalósítva (az eltéréseket jelentő megkötés formájában, pl. részbeni hatályon kívül helyezés megtiltása stb.). Az, hogy az határozatszám2 határozat megsemmisítésével anyagi jogerőhatással miként történt beavatkozás, az elsőfokú bíróság számára a tárgyi per elbírálásakor ítélt dolgot jelentett.

[72] A bíróság iránymutatása kötelező, és ha minden körülmény tisztázott, és az ügy természete megengedi, akkor a bíróság kivételesen adhat egyértelmű iránymutatást a hatóság számára, hogy milyen tartalmú döntést hozzon, függetlenül attól, hogy a bíróságnak van-e megváltoztatási jogköre. A perbeli ügy természete azonban sajátos, atipikus, hiszen az adott árszabályozási ciklusra elfogadott referenciaár módszertan felhasználásával az adott ciklusra (a jövőre nézve) határozati formában kötelező jelleggel (fizetendő hatósági árként) előre meghatározza (egyebekben) a jogcímátvezetési díjat a nemzeti szabályozó hatóság. A döntés megsemmisítése révén a megismételt eljárásra adott iránymutatásnak bár egyértelműnek kell lenni, de nem visszamenőlegesen történik a díjak rendezése, hanem az eredeti szabályozási koncepciót megtartandó és megvalósítandó, a jövőre nézve, korrekciókkal (Keretrendelet 3/A.§). Az *ex tunc* hatályú megsemmisítés jogilag releváns ténye folytán az új díjhatározathoz

való, érintett jogalanyok általi igazodást rendező, a Get.-be egy referenciár-módszertani határozat megsemmisítése esetére, így – a felek által sem vitatottan – az határozatszám2 határozat megsemmisítése miatt (eltérő hatálybaléptetés hiányában) alkalmazandó 129/B.§ (5) bekezdése szerinti kiegészítő szabály. A felperes az ügy természetét részben figyelmen kívül hagyva túl tágra kívánta nyitni az ítéleti iránymutatás megismételt eljárásra vonatkozó, általa elvárt kereteit. Bár helytállóan hivatkozott a Kp. 86.§ (4) bekezdésére és a Kp. 97.§ (4) bekezdésére, és a közigazgatási jogorvoslat hézagmentességére, de figyelmen kívül hagyta, hogy az általa hiányolt, a díjmegállapítás időbeli hatálya és az alkalmazandó díj mértékének meghatározása olyan kérdések, amelyeket az elsőfokú bíróság nem vizsgált, így e kérdések konkrét iránymutatásba emelése a Kp.2.§ (4) bekezdése, a Kp. 85.§ (1) és (2) bekezdése szerinti kereteken való túlterjeszkedést, és az alperes hatáskörének elvonását is eredményezné. A jogalkotó a referenciaár-módszertan és arra épülő a díjhatározatok meghozatalának közjogi kereteit törvényi és rendeleti szinten megszabta, amelyek nem akármilyen módú és irányú utólagos korrekcióra adnak lehetőséget, limitálva ezáltal mind a hatóság, mind a tevékenységét ellenőrző közigazgatási bíróság mozgásterét, adott esetben észszerűtlennek tűnő kötelezettség-teljesítéssel: így például a perbeli esetben azzal, hogy a hatósági díj-rendszerben nem maradhat szabályozással lefedetlen időszak egy *ex tunc* hatályú megsemmisítés esetén sem, még ha az érintett hatósági díjmegállapítás eredendően *ex ante* típusú szabályozási eszköz (amit erősít a korábbi megállapítási módja is).

[73] A megismételt eljárás garanciális szerepét hangsúlyozva tett iránymutató megállapítást a Kúria a Kfv.II.37.814/2020/12. számú ítéletében (BHGy K-KJ-2021-322), amikor kimondta, hogy a hatékony jogorvoslati jog nem kizárólag annak lehetőségét jelenti, hogy jogorvoslati fórum vehető igénybe. Ez ugyanis rendkívül formalista értelmezés, amely megfosztja az ügyfeleket a jogorvoslati jog lényegétől, vagyis attól, hogy egy bíróság által elrendelt megismételt eljárásban az legyen vizsgálható, hogy a hatóság orvosolta-e bíróság által korábban feltárt hibákat. Egy ilyen alperesi eljárás, de még annak csak a lehetősége is elrettenti a feleket a jogorvoslatról. A megismételt eljárást saját javára egyik fél sem használhatja fel. Az ügyfél joggal várhatja el, hogy a megismételt eljárás során olyan helyzetbe kerülhessen, mintha a hatóság eleve jogszabályszerűen járt volna el. Alapvető garanciális jelentősége van azonban annak, hogy a megismételt eljárás során a közigazgatási szerv a bírói felülvizsgálat tárgyán belül marad és nem vizsgál olyan, az iránymutatás tárgykörébe nem tartozó elemeket, melyek az eredetivel különböző tényállás megállapításához vezethetnek új mérlegelési szempont bevezetésével. A jogerős ítélet iránymutatása biztosítja, hogy a közigazgatási szerv a jogvitát az alapeljárásban meghatározott keretek között tartja és nem teremt új jogi helyzetet, eltérő jogalapon álló döntést nem hoz.

[74] Mindezek figyelembevételével az elsőfokú bíróság jogszerűen csak arra adhatott konkrét iránymutatást, hogy a megismételt eljárásban az alperesnek az időközben elfogadott új referenciaár-módszertan megállapító (határozatszám4) határozat alapján lehet meghoznia a külön díjak és a csatlakozási díjak mértékéről rendelkező határozatot, szükségtelen volt anyagi jogszabályhelyre és az határozatszám4 határozat ellen folyamatban lévő közigazgatási perre utalni, amivel az elsőfokú bíróság képlékennyé, bizonytalanná tette a megismételt eljárás irányát, részben olyan új jogi helyzet relevanciáját is felvetve, amelyhez képest a közjogi megkötéseket [pl. a meghozott határozat véglegessége, az abból fakadó joghatás beállása, a halasztó hatály Get. 129/A. § (2) bekezdés c) pont szerinti kizártsága] még vizsgálni szükséges. Ez előbbi megállapítást miatt nem volt döntő jelentőségű az az alperesi érv, bár valóban nem egyértelmű, hogy az határozatszám4 határozattal szembeni folyamatban lévő per figyelembevételével mire gondolt az elsőfokú bíróság. Ezért a másodfokú bíróság az ítéleti iránymutatást az ügy érdemére nem kihatóan, e kiemelt részek mellőzésével pontosította. Az iránymutatás a már pontosított (elhagyásokkal előállt) formában, a fellebbezési eljárásban is érvényesülő kereseti kérelemhez kötöttség elvére is figyelemmel, a

megismételt eljárásra vonatkozóan nem volt hiányos és nem sértette meg a Kp. 86.§ (4) bekezdését és 97.§ (4) bekezdését.

[75] Áttérve az elsőfokú eljárásban megállapított perköltség kérdésére, előzetesen emlékeztetni szükséges az új eljárási kódexek hatálya alatti, felszámítás elvén alapuló jogi rezsim tekintetében arra, hogy a fél a peres eljárásban a perköltség megtérítését - mely a jog perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült - a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján annak felszámításával kérheti. Ez a perköltség magában foglalja a jogi képviselő közreműködésével felmerült kiadásokat, ami az IM rendelet alapján érvényesíthető. Ez lehetséges a megbízási szerződésben kikötöttek alapján (2. §), avagy a pertárgyérték alapulvételével (3. §). Nem volt vitatott, hogy személyi ügyvéd és a Ügyvédi Iroda1 megbízási szerződés alapján kérte a felperes perköltsége megállapítását, amit a felperes csatolt, és az igényt költségjegyzék nyomtatványt mellékelve számította fel az IM rendelet 2.§ (1) bekezdésére hivatkozással, míg az EUB előtti eljárásra bevont további ügyvédi tevékenységre nézve okiratok, így megbízási szerződés nem került benyújtásra.

[76] A Pp. 81.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a fél a perköltségek megtérítését annak felszámításával kérheti. A (2) bekezdés értelmében a felszámítás során meg kell jelölni az igényelt költség összegét, a felmerülésének lényeges körülményeit, azt, hogy a perbe vitt mely jog érvényesítésével összefüggésben merült fel, és mindezeket a felszámítással egyidejűleg - szükség szerint - okirattal is igazolni kell. A (3) bekezdés akként rendelkezik, hogy a fél a felszámítását és a (2) bekezdés szerinti okiratot legkésőbb a tárgyalás berekesztéséig, ennek hiányában az eljárást befejező határozat meghozataláig terjesztheti elő.

[77] A perköltség felszámítása jogintézményének bevezetésével a jogalkotó a perköltség megtérítéséhez való jogot a felek rendelkezése alá vonta, összhangban a Pp. 2.§-ában szabályozott rendelkezési elvvel, azon belül a kérelemhez kötöttség elvével, ami a Kp. szerinti közigazgatási perekre is megfelelően irányadó a perköltség és viselése kérdéseiben. Ennek jelentősége egyrészt az, hogy a bíróság csak akkor rendelkezhet a perköltségéről, ha fél azt felszámította, azaz rendelkezési joga körében kifejezésre juttatta a perköltségre vonatkozó igényét, másrészt csak a felszámításban feltüntetett költségről (költségelemekről) rendelkezhet és csak az abban meghatározott mérték (összeg) erejéig (BH2022. 46.).

[78] A másodfokú bíróság kiemeli, hogy az ügyvédi munkadíjat a felek (ügyvéd és ügyfél) szabadon határozhatják meg, annak mérséklésére csak abban az esetben van lehetősége a bíróságnak az IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza, hogy a bíróság az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján nem gyakorol általános, felügyeleti jellegű jogkört az ügyvédi munkadíjak alakítása felett, nem piacsabályozó, nem avatkozhat be szükségtelenül a magánautonómia területére eső szabad megállapodás tárgyába, így az ügyvédi munkadíjak tekintetében egységesítő szerepe nincs. Az IM rendelet 2. § (2) bekezdése – helyes értelmezéssel – csak a szélsőséges, a társadalom értékítéletét sértő mértékű (kirívó) megbízási díj érvényesítésével szemben teszi lehetővé, illetve írja elő az aránytalansági vizsgálatot.

[79] A Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú, BHGY-ban K-PJ-2024-169. számon közzétett döntésében foglalt jogértelmezés szerint a megbízási díj mértéke szabad megállapodás tárgya, az ügyvéd és ügyfél egymás közötti megállapodásán alapul, amelynek konkrét mértékét a piaci viszonyok, az ügyfél részéről a teljesítőképessége, illetve az ügyvéd oldaláról az ellátandó jogi tevékenység tartalma (pl. speciális szaktudás, időigényesség vagy jelentős érték) is befolyásolhatja. Az ügyvédi munkadíj mértékében a felek többféle módon

állapodhatnak meg. Az IM rendelet a felek szabad megállapodásán alapuló ügyvédi munkadíj mértékéről nem foglal állást, generális szabályából egyértelműen következik, hogy a fél a perben költségként az általa elfogadott és megfizetni vállalt ügyvédi munkadíj összegét számíthatja fel. Az IM rendelet 2.§ (2) bekezdése a mérték tekintetben a szabad megállapodás korlátja: feljogosítja a bíróságot, hogy a kikötött ügyvédi munkadíjat kivételes esetben mérsékelheti, amennyiben a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység és a munkadíj között aránytalanság áll fenn. Ebből következően az arányos munkadíj méltányosságból való mérséklésére nincs jogszabályi lehetőség. A bíróság részére kógens szabály a felszámított ügyvédi költség mérséklésének indokolási kötelezettsége. A szerződésben megállapodott munkadíj bíróság általi mérséklése a szerződés tartalmának szabad meghatározása alapelvével szemben kivételes és ebből adódóan szűken értelmezendő. Az óradíj mértékére legfeljebb akkor terjedhet ki, ha az a piaci viszonyokkal és a józan ésszel (Alaptörvény 28. cikk) nyilvánvalóan ellentétes, kirívóan eltúlzott mértékű. Az aránytalanság vizsgálata az ügyvéd ténylegesen elvégzett tevékenységének és az ügyvédi munkadíjnak az egybevetése. A perhez kapcsolódó képviseleti tevékenység vizsgálata elsődlegesen tényeken, továbbá az egyedi jogvitában felmerült egyéb körülményeken alapulhat és a kifejtett ügyvédi tevékenység eljárásjogi szempontú konkrét értékelését jelenti. A vizsgálat objektív szempontja, hogy az ügyvéd tényleges (perbeli) tevékenysége a megbízási szerződésben általa vállalt kötelezettségnek megfelelt-e: a tárgyalásokon részt vett, a pervitelhez szükséges periratokat elkészítette, határidőket betartotta, azaz ügyfele jogi képviselét az eljárási jognak megfelelően ellátta. Ezt a tárgyalási jegyzőkönyvek, a beadványok, azaz a konkrét periratok bizonyítják. Amennyiben az ügyvéd ezt a feladatát maradéktalanul ellátta (a tárgyalásokon részt vett, periratait határidőben benyújtotta, az ellenérdekű fél perirataira reagált) az objektív kritériumoknak megfelelt. A Kúria hangsúlyozta: a bíróságnak a perköltség mérséklése körében végzett aránytalansági vizsgálata az ügyvéd munkájának tartalmi megítélésére nem terjedhet ki. A bíróság a jogvitát eldöntő ítéletében foglal állást az érvényesített jogról és a pernyertesség-pervesztesség körében rendelkezik a perköltségről. A tényleges tevékenység arányossága szempontjából nem vizsgálható, hogy az ügyvéd beadványai milyen terjedelműek (ez ugyanis a beadványok oldalszámához kötné a költségigényt) és nem értékelhető a munkája tartalmi minősége. Az aránytalansági vizsgálatnál számtalan, az adott ügyben felmerülő egyéb körülmény is értékelhető (pl. a bírósági eljárás időtartama, az ügyvédnek az ügyfele érdekében végzett, a perrel összefüggő egyéb tevékenysége), nem releváns viszont a bíróság véleménye (pl. az milyen arányban áll egy átlagos havi munkabérrel). A Kúria rámutatott arra is, hogy a munkadíj nem az ügyvéd nettó jövedelme, hanem abból finanszírozza a tevékenysége végzéséhez szükséges és indokolt összes kiadását (pl. kamarai díj, biztosítás, irodabérlet, rezsiköltség, alkalmazotti munkabér, eszközök vásárlása és pótlása). Az ügyvéd tevékenysége a peres képviselet ellátása körében a konkrét eljárásjogi cselekményeken kívül magában foglalja a per hatékony és időszerű befejezése, a perkonzentráció elve (Pp. 3. §), az eljárástámogatási kötelezettség (Pp. 4. §) megfelelése érdekében végzett, a bírósági eljárással szorosan összefüggő tevékenységét is. Az ügyvédi költség része az ügyfélkapcsolati időtartam is.

[80] Mindezekre figyelemmel helytállóan fejtette ki a felperes a fellebbezésében, hogy a költségjegyzéken felszámított, igazolt tételei nem vitathatóak el, egyes költségelemeket az elsőfokú bíróság jogsértő módon zárt ki, ténylegesen az ügyvédi tevékenységek között a Ügyvédi Iroda1 és személy1 egyéni ügyvéd vonatkozásában nem volt átfedés, kétszeres költség felszámítására nem került sor. Helytállóan érvelt a felperes abban is, hogy az elsőfokú bíróság által kirekesztett adminisztratív költségek minden peres jogi képviselet szükséges velejárói, kizárásuk megfelelő indok nélküli, jogsértő, miként a tárgyaláson való megjelenéssel kapcsolatban felszámított 2,2 óra ügyvédi költség is szükséges és indokolt volt; mindazonáltal az elsőfokú bíróság az óradíj mértékeket nem is kifogásolta.

[81] A fentiekben túl a másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a perköltség mérséklése jogszabálysértő módon történt, a mérséklés sommás, összefoglaló indokolása, azon belül a munka részben tartalmi minősítése a közzétett, s az elsőfokú bíróság számára a felperes által tárgyaláson már fel is hívott kúriai döntés alapján nem is lehetséges. Általában is igaz, hogy az indokolatlan és következtelen munkadíjmérséklés a modern piacgazdaság és az információs társadalom rohamos fejlődése közepette rontja az ügyvédségbe és a bíróságokba vetett közbizalmat, az ügyvédi munkáról alkotott értékítéletet, kétségeket kelt az ügyvédi megbízási szerződések hitelességét és tisztességét illetően. Tervezhetetlenné és kiszámíthatatlanná teszi a bírósághoz fordulás költségkihatásait. E megfontolások mentén csak a kirívóan magas összegben, a kifejtett munkavégzés mértékével kirívóan arányban nem állóan megállapított ügyvédi munkadíj sértheti a társadalom értékítéletét. Nincs helye konkrétumok nélküli általánosságoknak, mert az ellentétes a bíróság indokolási kötelezettsége előírásával és a tisztességes eljárás eljárásjogi alapelvével.

[82] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban 8. sorszám alatt előterjesztett költségjegyzéken felszámított tételeit a felperes felszámításával egyezően megállapította, leszámítva abból az elsőfokú bíróság által az alperesi érdekelt perbelépésére vonatkozóan megállapított 20.000 forint összeget, így az ítéleti rendelkezést megváltoztatva összességében 2.175.500 Forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperest.

[83] A másodfokú bíróság a felperes elsőfokú eljárásban előterjesztett, 5. sorszámú beadványa mellékleteként felszámított költségeket (EUB eljárás ügyvédi, utazási és szállásköltségei, repülőjegyek) nem tudta megállapítani, mivel az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig a felszámításhoz a jogi képviselő okiratot nem csatolt, ezen költségelemek tekintetében szükséges lett volna az azokat alátámasztó okirat. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a perköltség viseléséről szóló döntés folyamata két fázisból áll. A bíróság az első fázisban köteles mérlegelni, hogy a felszámított költség felmerülte és összege tekintetében előadottakat a per adatai és a felszámításhoz csatolt okiratok mennyiben támasztják alá, illetőleg a felszámított költség megfelel-e a perköltség fogalma szerinti követelményeknek, a perbeli jogérvényesítéssel okozati összefüggésben, és ahhoz szükségesen merült-e fel. A bíróságnak a döntési folyamat második fázisában fel kell derítenie azt is, hogy a meghatározott perköltség-viselési szabályok közül melyeknek a törvényi tényállási elemei valósultak meg, majd a szabályok szerint megtérítésre köteles személyt kell köteleznie a meghatározott fél perköltségének megfizetésére. A felszámításhoz csatolandó okiratok hiányában azonban kimaradt az első fázis, e körben pedig az eljáró elsőfokú bíróságot hiánypótlási kötelezettség nem terhelte. A másodfokú bíróság a felperes 5. sorszámú beadványa mellékleteként felszámított költségeket az alátámasztó okiratok csatolásának hiányában nem tudta megállapítani.

[84] A Fővárosi Ítéltábla a fentiekben kifejtettekre tekintettel a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletét az iránymutatás részbeni pontosításával a Kp. 109. § (1) bekezdése alkalmazásával helybenhagyta, a perköltség tekintetében a Kp. 109. § (2) bekezdése alkalmazásával a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

[85] A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése és 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alperest a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségrészének megfizetésére (kivéve a fellebbezési ellenkérelem 8 ügyvédi munkaóráját), amelynek mértékét a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdéseire, 82. § (3) bekezdésére, valamint az IM rendelet 2.§ (1) bekezdésére figyelemmel állapította meg. A fellebbezési ellenkérelem felszámított költsége (320.000 forint) vonatkozásában a másodfokú bíróság a Pp. 87.§ (1) bekezdésében foglalt perköltségviselési szabályt (az alperes és az alperesi érdekelt egyetemleges kötelezése) alkalmazta.

[86] Az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5.§ (1) bekezdés c) pontja alapján teljes személyes illetékmentesség illeti meg, ezért az Itv. 39.§ (3) bekezdés c) pontja szerinti illetékalap után az Itv. 46.§ (1) bekezdésébe szerint számított 48.000 forint fellebbezési eljárási illetéket a Kp. 99.§ (3) bekezdése és 35.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 95.§ (1) bekezdés c) pontja, és a Pp. 102.§ (6) bekezdésére figyelemmel az állam viseli. Az alperesi érdekelt a feljegyzési jog ellenére lerótt 48.000 forintot, amit fellebbezési illeték címén visel a Kp. 112. § (3) bekezdés, 99. § (3) bekezdés és 35. § (1) bekezdés révén alkalmazandó Pp. 101. § (1) bekezdés és 102. § (1) bekezdés alapján.

[87] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2025. február 5.

dr. Robotka Imre s.k.	dr. Drávecz Margit Gyöngyvér s.k.	dr. Stumpf-Rádai Ágota s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró